

INFORMACJE WSTĘPNE

Kompleks osadniczy w Witowie, stan. 14–15 (stan. 72–73 na A1)¹, gm. Piątek, został odkryty na odcinku Kowal-Stryków przyszłej autostrady A1 Łódź – Gdańsk przy wiadukcie WD–234 (ryc. 1). Zbadana przestrzeń znajduje się obecnie pod nawierzchnią wspomnianej autostrady (ryc. 2).

Ratownicze badania archeologiczne zrealizowano z ramienia Fundacji Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego w Łodzi, w ramach przygotowanego wcześniej programu badań autostradowych na odcinkach A1 i A2 w Polsce środkowej (R. Grygiel 2001). Badania prowadziła dr Lubomira Tyszler, przy współpracy dr Elżbiety Dziubek i dr Anny Nierychlewskiej. W pracach brali udział także mgr Marcin Prószyński, mgr Katarzyna Tośta oraz studenci Agata Kot, Dagmara Kowalska, Łukasz Słociński, Monika Stolarska, Gniewosz Wnukowski i gościnnie studentka Caroline Bourgeois z Francji. Prace w terenie prowadzono od sierpnia do połowy listopada 2004 roku.

W trakcie prac wykopaliskowych przebadano obszar 159,5 ara (ryc. 3). Obszar wpisany został w siatkę hektarowo-arową (ha I–VII, w tym ha VII objął niewiele ponad 1 ar). Pas kolizji autostrady ze stanowiskiem archeologicznym przebiegał na długości 290 m w linii północ-południe i szerokości 110–120 m. Na południowym krańcu obejmował część terenu przeznaczanego pod budowę wiaduktu (odcinek 30×70 m). Z badań wyłączono teren współczesnej zabudowy gospodarczej, tzn. budynki i większą część podwórza. Prace prowadzono systemem przemiennie eksplorowanych wykopów o szerokości 10 m, w linii wschód-zachód, zaś na odcinku południowym (nadrzecznym) w linii północ-południe.

Na dużej części osady występowała warstwa kulturowa o miąższości od około 0,06–0,08 m do 0,3–0,36 m, miejscami 0,32–0,45 m, o różnym nasyceniu ruchomym materiałem zabytkowym, przeważnie od kilku do kilkudziesięciu fragmentów ceramiki, tylko miejscami ponad 400–500 fragmentów.

W trakcie badań odkryto 988 obiektów zróżnicowanych pod względem funkcji i przynależności chronologiczno-kulturowej (ryc. 4). Do ważniejszych należą relikty budynków częściowo zagłębionych w ziemię i naziemnych, jamy postłupowe, jamy gospodarcze, paleniska z kamieniami i strefy palenisk, piece wapiennicze (8), moczdyła z plecionkowymi konstrukcjami (10), studnie, w większości z zachowanymi relikdami konstrukcji cembrowiny (12) i punkty czerpania wody. Trzeba przy tym podkreślić, że stan zachowania zagłębionych obiektów gospodarczych (studnie) i produkcyjnych (moczdyła, wapienniki) był na ogół bardzo dobry.

Zgromadzono łącznie około 16 700 przedmiotów, w tym około 15 650 fragmentów ceramiki naczyniowej, pozostałe ceramiczne (m.in. krążki i płytki, prześliki, łyżki), kilkaset fragmentów polepy (wyselekcjonowanych z odciskami konstrukcji), a także kilka przedmiotów metalowych (m.in. grot żelazny), artefakty krzemienne, liczne kamienne formy narzędziowe, relikty drewnianych konstrukcji ze studni i moczdył oraz zwierzęce szczątki kostne.

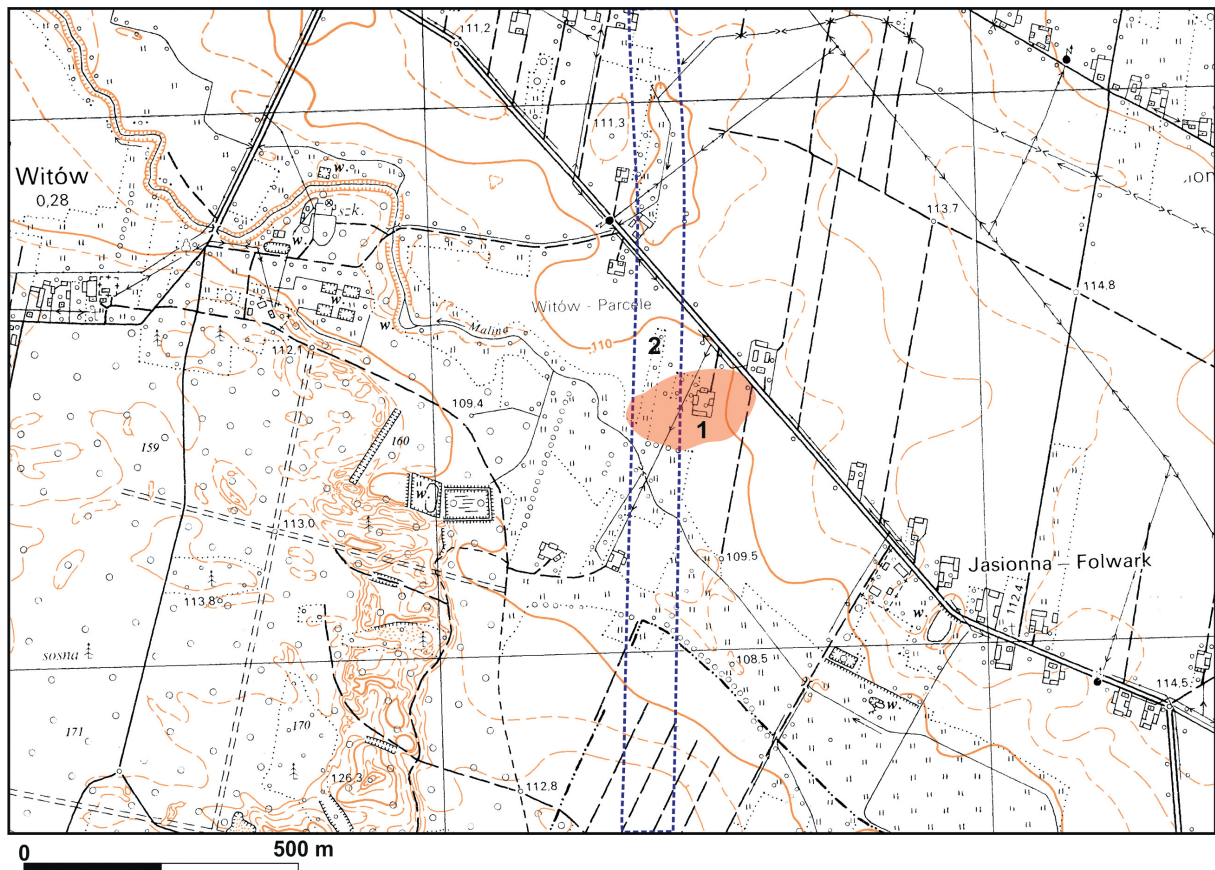
W obrębie przebadanej przestrzeni stwierdzono następujące poziomy chronologiczno-kulturowe: 1/ ślady osadnictwa z epoki kamienia i wczesnej epoki brązu, 2/ ślady osadnictwa kultury łużyckiej i cyklu łużycko-pomorskiego, 3/ osadnictwo kultury jastorfskiej i kultury przeworskiej ze starszego okresu

¹ Wyróżnione w Witowie dwa punkty osadnicze, w trakcie wstępnych badań powierzchniowych i sondażowych wykonanych w latach 1998 r. i 1999 przez K. Gowina i M. Rybicką na trasie przyszłych autostrad, określono następnie jako jeden kompleks osadniczy – stan. 14–15.

przedrzymskiego i młodszego okresu przedrzymskiego, 4/ osadnictwo z okresu wczesnego średniowiecza i początków późnego średniowiecza, 5/ osadnictwo z późnego średniowiecza i nowożytności, po czasy współczesne. Zasadniczą część stanowiska stanowi osada kultury przeworskiej zlokalizowana w pasie kolizji z odcinkiem autostrady na przestrzeni około 145 arów (ha I–IV, VII, częściowo ha V).

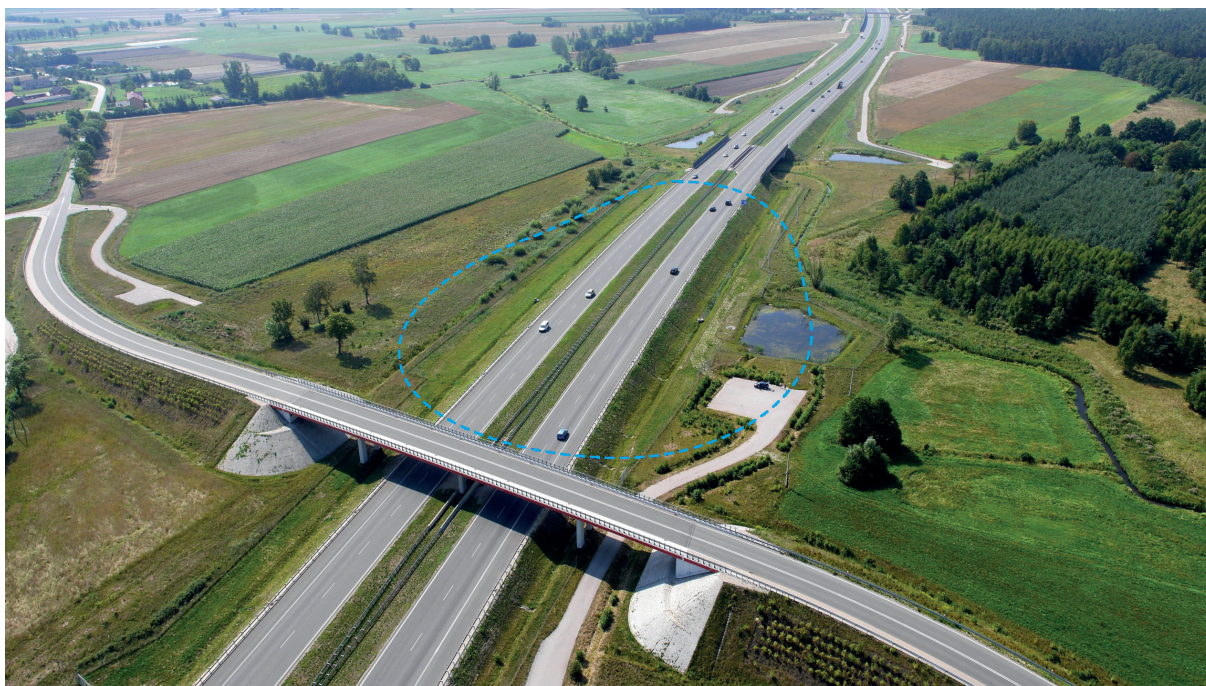
W trakcie opracowania materiałów opublikowano na łamach „Prac i Materiałów Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi” wstępne wyniki badań (A. Nierychlewska, L. Tyszler 2009). Zagadnienia produkcji wapienniczej w dorzeczu Bzury w oparciu o odkrycia w Witowie, stan. 14–15, zaprezentowano podczas X. Protohistorycznej Konferencji „Archeologia Barbarzyńców 2014. Barbari Superiores et Inferiores”, która odbyła się w dniach 21–24 października 2014 r., następnie opublikowano (L. Tyszler 2015, s. 365–388).

Opracowanie niniejsze, które powstało w oparciu o wyniki przeprowadzonych prac wykopaliskowych, obejmuje sześć rozdziałów zasadniczych oraz aneksy zawierające analizy specjalistyczne.

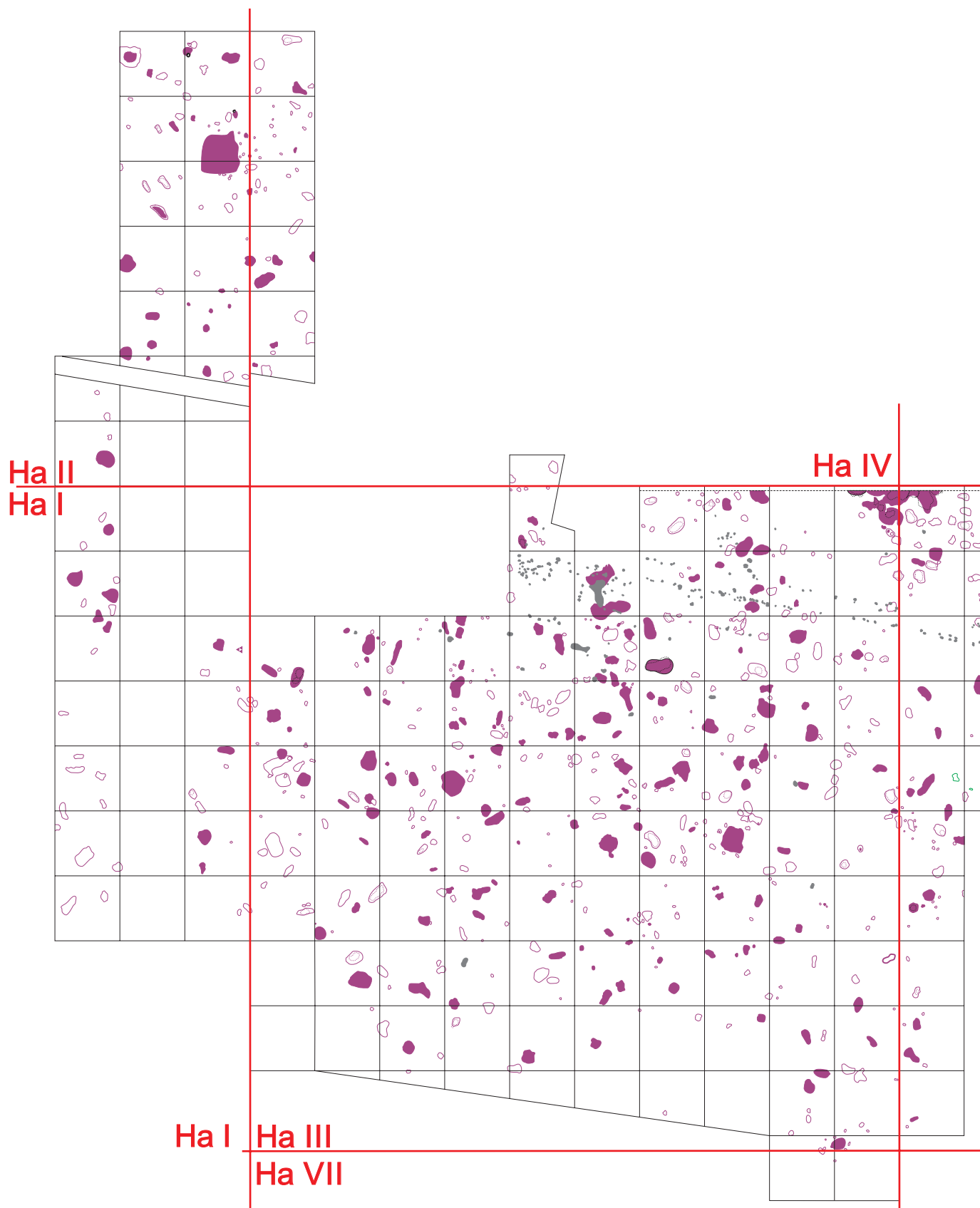
Ryc. 1. Witów, stan. 14–15, pow. Łęczyca, woj. łódzkie. Lokalizacja stanowiska na mapie topograficznej w skali 1: 10 000 w układzie 1965. 1 – zasięg stanowiska, 2 – przebieg autostrady A-1.

Fig. 1. Witów, site 14–15, district of Łęczyca, province of Łódź. Location of the site on the topographic map at the scale 1: 10000, PUWG 1965. 1/ range of the site, 2/ section of motorway A-1.

Ryc. 2. Witów, stan. 14–15, pow. Łęczyca, woj. łódzkie. Widok obecny na zdjęciu wykonanym przy użyciu drona (fot. R. Brzejszczak).

Fig. 2. Witów, site 14–15, district of Łęczyca, province of Łódź. The present view on the photo taken using a drone (photo by R. Brzejszczak).

Ryc. 3. Witów, stan. 14–15, pow. Łęczyca, woj. łódzkie. Planigrafia zbiorcza obiektów na odkrytej części stanowiska z rozwarstwieniem chronologicznym (plan w skali 1: 200). 1 – obiekty ze starszego i młodszego okresu przedrzymskiego zawierające materiał, 2 – obiekty ze starszego i młodszego okresu przedrzymskiego bez materiału, 3 – obiekty średniowieczne zawierające materiał, 4 – obiekty średniowieczne bez materiału, 5 – obiekty nowożytnie.

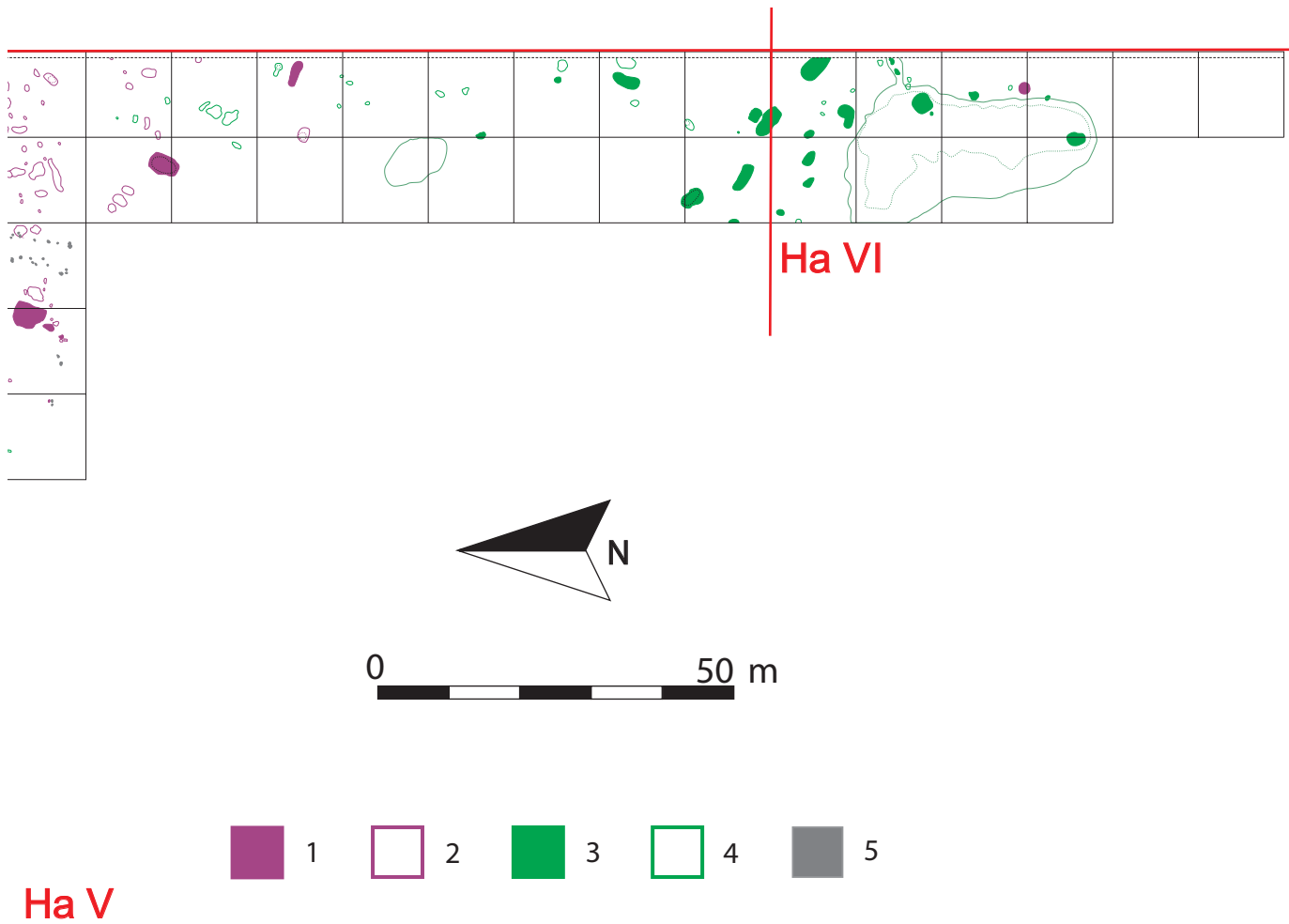
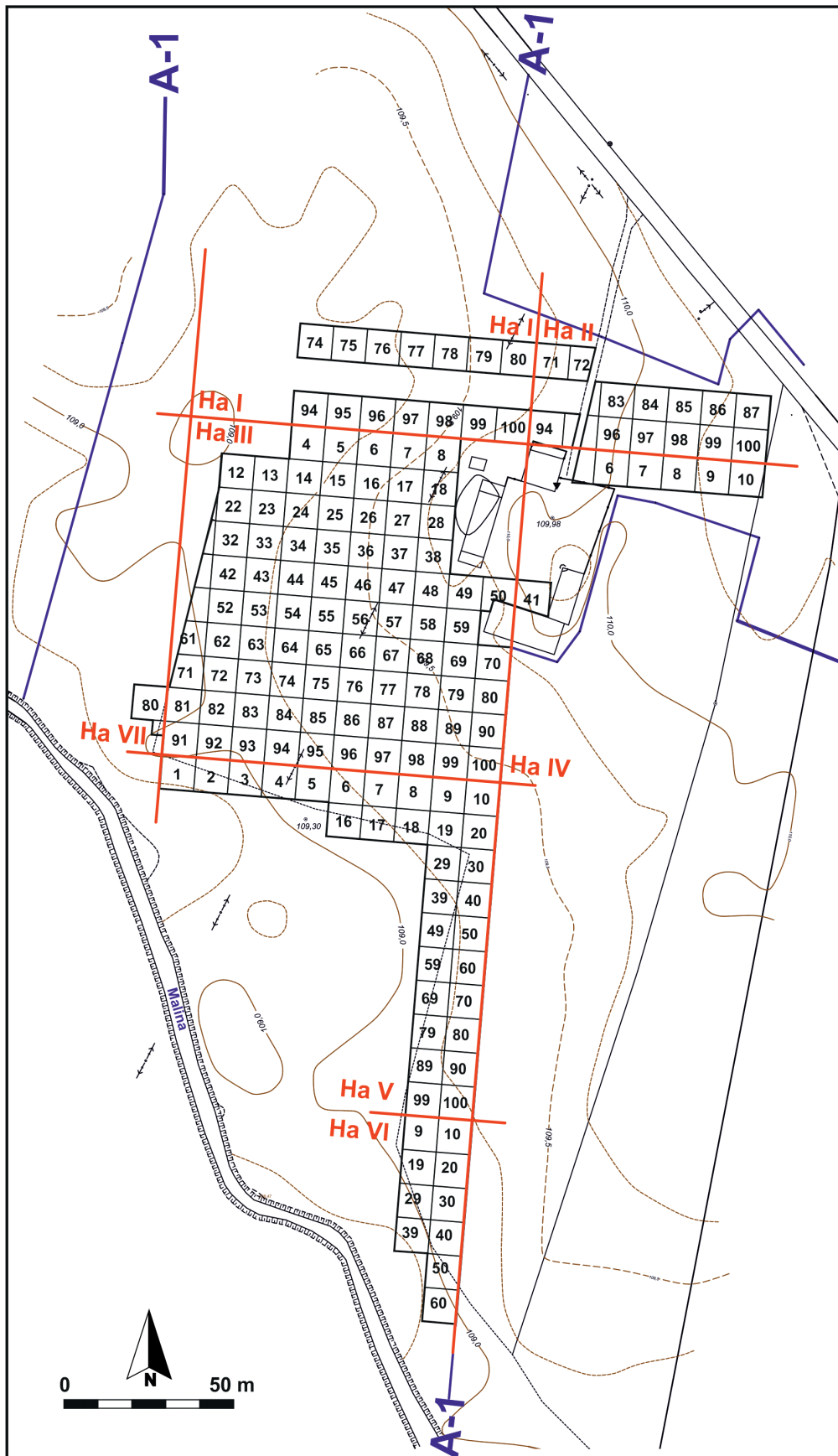

Fig. 3. Witów, site 14–15, district of Łęczycza, province of Łódź. Collective map of features on the unearthened part of the site, with chronological division (map scale 1:200). 1 – features of the older and younger pre-Roman period with artefacts, 2 – features of the older and the younger pre-Roman period with no artefacts, 3 – medieval features with artefacts, 4 – medieval features with non artefacts, 5 – modern objects.

Ryc. 4. Witów, stan. 14–15, pow. Łęczyca, woj. łódzkie. Plan sytuacyjno-wysokościowy z naniesioną siatką arową przebadanej powierzchni.

Fig. 4. Witów, site 14–15, district of Łęczyca, province of Łódź. Situation-height map with the network of the excavated area, in ares.